

7. Závěr

Již na samém počátku myšlenky evropské integrace stál zájem posílení evropské identity na mezinárodním poli, posílení nezávislosti evropských států, zajištění míru, bezpečnosti a pokroku nejen v Evropě, ale i ve světě. Otázka vnějších vztahů a spolupráce se třetími státy a regionálními uskupeními byla od počátku jedním z klíčových cílů integrace, byť se její konkrétní obrysy v podobě právního zakotvení v zakládacích smlouvách rozvíjely pomalu.

Nejdůležitějším hnacím motorem integrace byla spolupráce ekonomická, zakotvená v podobě Společné obchodní politiky, která dlouhou dobu plnila funkci spojnice mezi členskými státy a zbytkem světa. Již v sedmdesátých letech ESD dovedl výlučnou pravomoc Společenství v této oblasti a o otázkách SOP se rozhoduje kvalifikovanou většinou, což maximálně usnadňuje průběh evropské integrace. Otázky neekonomické i ekonomické byly pak zahrnovány do asociačních dohod, při jejichž sjednávání ESD dovedl pravomoc sdílenou. K SOP se postupně přidaly další oblasti spolupráce jako např. oblasti výzkumu a rozvoje, životního prostředí atd.

V sedmdesátých letech svým přelomovým rozsudkem ve věci AETR Evropský soudní dvůr dovedl, že Společenství přísluší nejen pravomoci explicitně v zakládacích smlouvách upravené, ale též pravomoci dovozené z účelu a obsahu pozitivního práva. Ačkoli rozsáhlá judikatura ESD stále přináší mnoho interpretačních nejasností, zejména v souvislosti s přijetím posudku 1/03, v zásadě ESD zavedl postupně dále rozvíjenou doktrínu paralelismu vnitřních a vnějších pravomocí, omezenou mimo jiné zejména podmínkou nutnosti dosažení specifického, explicitně stanoveného cíle.

Pravomoci, zejména jejich povaha, nejsou dodnes explicitně upraveny v zakládacích smlouvách a tudíž byly v průběhu integrace dovozovány judikaturou Soudního dvora. Je nepochybné, že v dobách budování Společenství existovaly dobré důvody, proč pojímat hranice jako pohyblivé, aby nedocházelo k omezování stability nově vznikající entity. Nicméně nyní stojí Společenství, jehož mezinárodní subjektivita se všemi

souvisejícími aspekty je nepopíratelná, na pevných základech a moc, kterou disponuje, je více než vhodné, byť problematické, jasně právně vymezit.

Mezinárodněprávní subjektivita Evropské unie je naproti tomu podle aktuálně platných smluv nejasná. EU dostala do vínku cíle i zásady, autonomní vůli, je nadána funkcemi, nezbytnou organizační strukturou, způsoby tvorby práva, může uzavírat mezinárodní smlouvy. Avšak výslovné zakotvení subjektivity chybí, právně nedořešená zůstává například otázka její mezinárodní odpovědnosti. Na druhou stranu se ukazuje, že to, co je podstatné, je existence právních prostředků dovolujících jednat Unii nezávisle na svých členských státech a dále vůle států, členských i třetích, Unii roli nezávislého subjektu přisoudit. EU byla již uznána velkými státy i významnými mezinárodními organizacemi, jejím jménem bylo uzavřeno několik desítek smluv, zejména z oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Je tedy možné soudit, že Unie se již dnes etabluje na mezinárodní scéně jako rovnocenný partner vůči třetím státům i mezinárodním organizacím.

Pokud vstoupí v platnost Lisabonská smlouva, usnadní se zejména otázka mezinárodněprávní subjektivity Evropské unie, neboť ta jí bude výslovně přiznána. Lisabonská smlouva též nahradí dosavadní chrámovou strukturu o třech pilířích strukturou jednodílnou pod názvem „Evropská unie“. Pojem „Společenství“ tedy nebude dále užíván a komunitární metoda, dosud imanentní prvnímu pilíři, se rozšíří i na další oblasti. Oblast stávajícího druhého pilíře nicméně zůstane v tomto ohledu téměř nedotčena, neboť si nadále zachová množství prvků mezivládní spolupráce. Otázka zahraniční politiky zůstává stále zakořeněna jako tradiční atribut suverenity členských států a aplikace komunitární metody bez dalšího se tedy nezdá být ani v příštích letech pravděpodobná.